

Робоча програма _____ «Цивільний захист» _____ для студентів
(назва навчальної дисципліни)

за напрямом підготовки 0801 Математика, 0802 Прикладна математика, 0803 Механіка, 0702 Прикладна фізика, 0908 Електроніка, 0804 Комп'ютерні науки, 0702 Прикладна фізика, 0701 Фізика, 0703 Хімія, спеціальністю 8.080101 Математика, 8.080201 Інформатика, 8.080202 Прикладна математика, 8.080301 Механіка, 8.070201 Радіофізика і електроніка, 8.070204 Біофізика, 8.090804 Фізична та біомедична електроніка, 8.080401 Інформаційні управляючі системи та технології, 8.070203 Прикладна фізика, 8.070202 Експериментальна ядерна фізика та фізика плазми, 8.070101 Фізика, 8.070102 Фізика твердого тіла, 8.070105 Астрономія, 8.070301 Хімія. „____” _____, 2012 року- 13 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
Адаменко М.І., професор кафедри безпеки життєдіяльності, д.т.н., доцент
Квітковський Ю.В., старший викладач кафедри безпеки життєдіяльності

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії) _____
Безпеки життєдіяльності

Протокол від. “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри (циклової, предметної комісії) д.т.н., доцент _

_____ (М.І.Адаменко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки
(спеціальністю) _____

(шифр, назва)

Протокол від. “ ____ ” _____ 20__ року № ____

“ ____ ” _____ 20__ року Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1	Галузь знань <u>0402</u> <u>Фізико-математичні науки</u> (шифр і назва)	Нормативна, самостійна дисципліна обов'язкового вибору	
	Напрямок підготовки <u>0801 Математика, 0802 Прикладна математика, 0803 Механіка, 0702 Прикладна фізика, 0908 Електроніка, 0804 Комп'ютерні науки, 0702 Прикладна фізика, 0701 Фізика, 0703 Хімія</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>8.080101 Математика, 8.080201 Інформатика, 8.080202 Прикладна математика, 8.080301 Механіка, 8.070201 Радіофізика і електроніка, 8.070204 Біофізика, 8.090804 Фізична та біомедична електроніка, 8.080401 Інформаційні управляючі системи та технології, 8.070203 Прикладна фізика, 8.070202 Експериментальна ядерна фізика та фізика плазми, 8.070101 Фізика, 8.070102 Фізика твердого тіла, 8.070105 Астрономія, 8.070301 Хімія</u> (назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	6-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: «Розповсюдження уражаючих факторів при виникненні надзвичайних ситуацій. Розрахунок параметрів уражаючих факторів НС» (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 36	9-й		
	Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст, магістр	Лекції
6 год.			4 год.
Практичні, семінарські			
12 год.			2 год.
Лабораторні			
- год.			- год.
Самостійна робота			
18 год.	24 год.		
Індивідуальні завдання: 24 год.			
Вид контролю: диференційований залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 18/18

для заочної форми навчання – 6/24

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Завдання дисципліни: засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- роль і місце підрозділів МНС України в забезпеченні безпеки населення та територій під час виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- систему нормативних документів щодо захисту населених пунктів, промислових та інших об'єктів від чинників надзвичайних ситуацій у частині стосовній;
- стратегію державної політики у сфері цивільного захисту;
- склад збитків від надзвичайних ситуацій;
- поняття та види ефекту та ефективності в галузі цивільного захисту;
- сутність і функції страхування у галузі цивільного захисту.

вміти:

- визначати рівень збитків від НС;
- визначати прямі та побічні збитки від НС;
- користуватися методикою проведення обґрунтування доцільності та оцінки ефективності організаційно-технічних заходів цивільного захисту;
- оцінювати ефективність при обґрунтуванні заходів щодо удосконалення заходів безпеки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Введення у дисципліну. Організація цивільного захисту. Нормативна та законодавча база.

Тема 1. Порядок вивчення дисципліни. Організація цивільного захисту в Україні.

Тема 2. Організація цивільного захисту за кордоном. Нормативно-законодавча база ЦЗ в Україні

Змістовий модуль 2. Небезпечні та уражаючі фактори надзвичайних ситуацій.

Тема 3. Розповсюдження уражаючих факторів при виникненні надзвичайних ситуацій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Введення у дисципліну. Організація цивільного захисту. Нормативна та законодавча база.												
Тема 1. Порядок вивчення дисципліни. Організація цивільного захисту в Україні.	7	2	-	-	-	5	8	2	-	-	-	6
Тема 2. Організація цивільного захисту за кордоном. Нормативно-законодавча база ЦЗ в Україні	13	2	6	-	-	5	8	-	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	20	4	6	-	-	10	16	2	2	-	-	12
Змістовий модуль 2. Небезпечні та уражаючі фактори надзвичайних ситуацій.												
Тема 3. Розповсюдження уражаючих факторів при виникненні надзвичайних ситуацій.	16	2	6	-	-	8	14	-	2	-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	16	2	6	-	-	8	14	-	2	-	-	12
Усього годин	36	6	12	-	-	18	30	2	4	-	-	24

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Терміни та визначення. Система спостереження та оповіщення.	2
2	Аварії та надзвичайні ситуації. Потенційно-небезпечні об'єкти та плани локалізації надзвичайних ситуацій.	2
3	Організація цивільного захисту за кордоном. Нормативно-законодавча база ЦЗ в Україні (для студентів заочної форми навчання)	2
4	Розповсюдження уражаючих факторів при виникненні надзвичайних ситуацій. (для студентів заочної форми навчання)	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення параметрів безпечної евакуації людей з будівель. Видача завдання на розрахунково-графічну роботу	2
2	Уражаючі фактори надзвичайних ситуацій	2
3	Розрахунок параметрів уражаючих факторів НС	2
4	Модульна контрольна робота	2

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація цивільного захисту в Україні.	5
2	Організація цивільного захисту за кордоном. Нормативно-законодавча база ЦЗ в Україні	5
3	Розповсюдження уражаючих факторів при виникненні надзвичайних ситуацій.	8
	Разом	36

9. Індивідуальні завдання

Розповсюдження уражаючих факторів при виникненні надзвичайних ситуацій. Розрахунок параметрів уражаючих факторів НС

10. Методи навчання

Основними формами викладання навчального матеріалу з дисципліни «Цивільний захист» є лекції, семінарські та практичні заняття та самостійна робота студентів.

Для систематизації та узагальнення отриманих знань, за змістовними модулями дисципліни проводиться модульна контрольна робота, яка передбачена одна на дисципліну і проводиться у вигляді письмового тестового опитування. Контрольна робота має за мету перевірити якість засвоєння теоретичного матеріалу з курсу дисципліни. У процесі опанування навчальним матеріалом дисципліни студенти виконують розрахунково-графічну роботу з питань моделювання сценаріїв виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій (НС), прогнозування наслідків їхнього впливу на людину, а також визначення параметрів безпечної евакуації людей і надання відповідних рекомендацій щодо влаштування шляхів евакуації з будівлі з посиланнями на вимоги відповідних нормативних документів.

11. Методи контролю

Форма підсумкового контролю знань – диференційований залік, який проводиться у вигляді письмового тестового опитування.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума	
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2	Розрахунково-графічна робота	Модульна контрольна робота		Диф. залік
T1	T2	T3				
5	5	10	20	20	40	100

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Фондові лекції та методичні розробки для проведення групових занять
2. Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів
3. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи
4. Методичні вказівки до виконання модульної контрольної роботи
5. Методичні вказівки до проведення диференційованого заліку
6. Перелік запитань для підготовки до модульної контрольної роботи
7. Перелік запитань для підготовки до диференційованого заліку
8. Фонд тестових запитань для проведення диференційованого заліку

14. Рекомендована література

Керівні документи:

1. Конституція України 28.06.1996 року;
2. Закон України „Про правові засади цивільного захисту” від 24 червня 2004 року;
3. Закон України „Про цивільну оборону України” від 03.02.1993 року № 2974 ХП;
4. Закон України „Про надзвичайний стан” від 26.06.1992 року № 2501 ХП;
5. Закон України „Про аварійно – рятувальні служби” від 14.12.1999 року № 1281 ХП;
6. Закон України „Про війська цивільної оборони” від 24.03.1999 року № 556 ХІУ;
7. Закон України „Про пожежну безпеку” від 17.12.1993 року № 3745 ХП;
8. Закон України „Про захист населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру” від 08.06.2000 року № 1809 ІІІ;
9. Закон України „Про об’єкти підвищеної небезпеки” від 18.01.2001 року № 2245 ІІІ;
10. Указ Президента України „Про заходи щодо вдосконалення державного управління у сфері пожежної безпеки, захисту населення і територій від наслідків НС” від 27.01.2003 року № 47/2003;
11. Указ Президента України „Про рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 11.11.2002 р. „Про стан техногенної та природної безпеки в Україні” від 04.03.2003 року № 76/2003;
12. Указ Президента України „Про заходи щодо підвищення рівня захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру” від 09.02.2001 року № 80/01;
13. Указ Президента України „Про вдосконалення управління у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру” від 21 листопада 2003 року № 1328/2003;
14. Указ Президента України „Про Державну програму перетворення військ Цивільної оборони України, органів і підрозділів державної пожежної охорони в Оперативно – рятувальну службу цивільного захисту на період до 2005 року” від 19 грудня 2003 року № 1467/2003;

15. Постанова Кабінету Міністрів України „Про єдину державну систему запобігання та реагування на НС техногенного та природного характеру” від 03.08.1998 року № 1198;
16. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Положення про Цивільну оборону України” від 10.05.1994 року № 299;
17. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку класифікації НС техногенного та природного характеру за їх рівнями” від 24.03.2004 року № 368;
18. Постанова Кабінету Міністрів України „Про порядок визначення збитків від наслідків НС” від 15.02.02 №175;
19. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження положення про штаб з ліквідації надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру від 19.08. 2002 року № 1201;
20. Постанова Кабінету Міністрів України „Про комплексні заходи, спрямовані на ефективну реалізацію державної політики у сфері захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру запобігання та реагування на них, на період до 2005 року” від 07.02.2001 року № 122;
21. Постанова Кабінету Міністрів України „Про порядок використання коштів резервних фондів бюджетів” від 29.03.2002 року № 415;
22. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Програми попередження та реагування на НС техногенного та природного характеру 2000 – 2005 років” від 22.08.2000 року № 1313;
23. Постанова Кабінету Міністрів України „Про порядок створення та використання матеріальних резервів для попередження та ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру і їх наслідків” від 29.03.2001 року № 308;
24. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Плану реагування на НС державного рівня” від 16.10.2001 року № 1567;
25. Постанова КМУ «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової програми розвитку цивільного захисту на 2009—2013 роки» від 20.08.2008 №1156-р
26. Національний класифікатор «Класифікатор надзвичайних ситуацій» ДК 019:2010
27. Наказ МНС України „Про Регламент інформаційної взаємодії при виникненні НС техногенного та природного характеру, їх ліквідації та мінімізації наслідків” від 18.12.2000 року № 335;
28. Наказ МНС України „Про затвердження класифікаційних ознак НС” від 22.04.2003 року № 119;
29. Наказ МНС України „Про організацію оперативно – чергової служби в територіальних штабах Цивільної оборони та надзвичайних ситуацій” від 28.01.1998 року № 31;
30. Наказ МНС України „Про затвердження Типових інструкцій „Про мобільно – оперативну групу територіальних штабів Цивільної оборони та надзвичайних ситуацій для роботи в районах загрози або виникнення НС” від 10.03.1998 року № 63;

31. Наказ МНС України „Про організацію управління під час ліквідації НС” від 07.03.2003 року № 63;
32. Наказ МНС України „Про вдосконалення системи оперативного інформування в структурі МНС України” від 15.10.2003 року № 392

Базова

1. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інш. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008.– 223 с.
2. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с.
3. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., «Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях». Навчальний посібник, Видавництво НУ «Львівська політехніка». Львів, 2004р.,-136с.
4. Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. "Техногенна та природна небезпека". Т.3."Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування".Посібник.- К.: КІМ, 2007, 2008.- 636 с.,- 152 с.
5. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навчальний посібник. Ч.3: Цивільна оборона. – Миколаїв: УДМТУ, 2002.- 155 с.
6. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.– К: Центр учбової літератури, 2008.– 158 с.
7. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. -К., 2008. -286с.
8. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., -К.: АМУ, 2008, -250с.
9. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.– К: Знання-Прес, 2007.– 487 с.
- 10.Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред.. проф.. М.О. Біляковича.– К.: Арістей, 2007.– 386 с.

Допоміжна

1. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков І.В., Литвинов В.В., Письменний Е.Н. Культура безпеки на ядерних об'єктах України. Учебн. пособие. – К. НТУУ КПІ, 2009, -363с.
2. Глотов "Безопасность жизнедеятельности человека на морских судах", 2000г. 320с.
3. Довідник з цивільної оборони / Г.Г. Міговіч, ЗАТ "Українська технологічна група". К. – 1998. – 526с.
4. Джиргей В.С., Жидецький В.Ц., Безпека життєдіяльності. Львів "Афіша",1999.-252с.
5. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005-338 с.

6. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Вип.3. Під заг.ред. В.В.Дурдинця-Київ: Агенство “Чорнобильінтерінформ”, 2001.-532с.
7. Методичні вказівки з курсу "Цивільна оборона" для студентів магістратури денної форми навчання / Укл.: О.І. Бабенко, Р.І. Черевко. – К.: КДЕУ, 1997. – 136 с.
8. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.
9. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. – К.: Вища шк., 1995. – 238 с.
10. Петров К.М. Общая экология. Химия. – С.-Пб., 1997 – 352 с.
11. Програма дій “Порядок денний на ХХІ сторіччя”. К.:” Інтерсфера”, 2000.-359 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua, www.osvita.com>.
5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
6. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
8. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
9. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
10. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
11. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
12. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
13. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
14. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
15. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
16. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

17. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
18. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
19. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
20. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
21. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».